

**MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA OILA BILAN ISHLASH
MEXANIZMLARI**

Nizomova Ozoda

SamDCHTI

Davronova Malika

SamDCHTI

Annotatsiya: *Ushbu ilmiy maqolada bola tarbiyasi va bola tarbiyasida maktabgacha ta'lim va oilaning o'rni hamda oila va maktabgacha ta'lim tarbiyachisi hamkorlik prinsiplari haqida so'z yuritilgan.*

Kalit so'zlar: *Farzandni tarbiyalash, sotsiologik tadqiqotlar, qadriyatlar, muvofiqlashtirish, bola jinsi, ruhiyat, idrok.*

Farzandni tarbiyalash - bu ota-onalarga asosan bog'liq bo'lgan murakkab jarayon. Biroq, bolalar ulg'ayib, bolalar bog'chalariga, bolalar bog'chalariga va maktablarga yuborilganda, ularni tarbiyalash jarayonida o'qituvchilar ham ishtirok etadilar. Hozirda ota-onalarning aksariyati shu paytdan boshlab o'zlarini dam olishlari mumkin deb o'ylashlari xato, chunki endi tarbiyachilar va o'qituvchilar o'z farzandlariga me'yorlar, qadriyatlar va bilimlarni singdirishlari kerak. So'nggi sotsiologik tadqiqotlarga ko'ra, ota-onalarning ta'lim jarayonidan o'zini o'zi olib tashlash aksariyat hollarda bolalarni e'tiborsizligini rivojlanishiga olib keladi, bu esa bolalarning asotsial xatti-harakatlariga olib keladi (erta jinsiy faollikning boshlanishi, bolalar ichkilikbozligi, jinoyatchilik, giyohvandlik va boshqalar). Oila - bu bolaga psixologik xavfsizlik hissi, "hissiy qo'llab-quvvatlash", qo'llab-quvvatlash, so'zsiz, hukmsiz qabul qilish tuyg'usini beradigan noyob boshlang'ich jamiyat. Bu umuman inson uchun, xususan, maktabgacha yoshdagi bola uchun oilaning doimiy ahamiyati.

Bolalar bog'chasi yoki maktab bo'lsin har qanday darajadagi tarbiyachilarning vazifasi maktabgacha yoshdagi bolalar va maktab o'quvchilarini o'qitish va tarbiyalashga qaratilgan tadbirlarda ishtirok etish va muvofiqlashtirish muhimligini yetkazishdir. Buning uchun ta'lim muassasasi va ota-onalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning muayyan kontseptsiyasini ishlab chiqishga imkon beradigan oila bilan ijtimoiy ishning shakllari va usullari kabi tushuncha mavjud. Aynan ular haqida ushbu maqolada muhokama qilinadi, quyida siz ushbu shakllarning turlari bilan tanishishingiz va ularni o'quv jarayonida amalga oshirishning eng samarali usullarini ko'rib chiqishingiz mumkin

Bolalar bog'chasi yoki maktab bo'lsin har qanday darajadagi tarbiyachilarning vazifasi maktabgacha yoshdagi bolalar va maktab o'quvchilarini o'qitish va tarbiyalashga qaratilgan tadbirlarda ishtirok etish va muvofiqlashtirish muhimligini

etkazishdir. Buning uchun ta'lim muassasasi va ota-onalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarning muayyan kontseptsiyasini ishlab chiqishga imkon beradigan oila bilan ijtimoiy ishning shakllari va usullari kabi tushuncha mavjud. Aynan ular haqida ushbu maqolada muhokama qilinadi, quyida siz ushbu shakllarning turlari bilan tanishishingiz va ularni o'quv jarayonida amalga oshirishning eng samarali usullarini ko'rib chiqishingiz mumkin.

O'qituvchilar va oilalar o'rtasidagi o'zaro ta'sir jarayonini qurish masalasini ko'rib chiqishning amaliy tomoniga o'tishdan oldin, asosiy tushunchalarga aniq ta'rif berish kerak. Demak, ish shakllari – bu o'qituvchining ma'lum bir vositalar to'plamidir, u ota-onalarni ta'lim va tarbiya jarayoniga jalb qilish uchun foydalanadi

Oila bilan ishlash shakllari quyidagi vazifalar asosida belgilanadi:

- Tarbiyaviy ishlarni amalga oshirish;
- Mavjud vaziyatni o'z vaqtida tahlil qilishga yordam beradigan ishlarni amalga oshirish;
- Tarbiya jarayonida ota-onaning ham, bolaning ham xatti-harakatlarini o'z vaqtida to'g'rilashga yordam beradigan ishlarni amalga oshirish.

Agar mutaxassis sifatida ishlaydigan o'qituvchi o'z faoliyatida yuqorida ko'rsatilgan vazifalarni bajarish maqsadini ko'zlasa, unda unga o'quvchi uchun foyda keltiradigan oila bilan o'zaro ta'sir usulini tanlash osonroq bo'ladi. Oila bilan ishlash shakllari va usullari har qanday o'qituvchining faoliyatida muhim ahamiyatga ega, shuning uchun ularning tanlovi asosli va muvozanatli bo'lishi kerak, chunki agar u noto'g'ri tanlangan bo'lsa, muassasa va ota-onalar o'rtasida tushunmovchiliklar paydo bo'lishi mumkin.

Shuni esda tutish kerakki, ish shaklini tanlash va oila bilan o'zaro munosabatlar har doim hamjihatlikni anglatishi kerak va ota-onalarni ta'lim jarayoniga jalb qilish, ularni bola tarbiyasi va psixologiyasi sohasida tarbiyalash va ularning maktab faoliyatida ishtirok etishiga qaratilgan bo'lishi kerak. Shunday qilib, tarbiyaning barcha sub'ektlari ushbu qiyin jarayonda o'zlarining roli va ahamiyatini tushunishlari kerak

Umuman olganda, o'zaro ta'sirning ikki turi mavjud, ya'ni oila bilan ishlashning jamoaviy va individual shakli. Birinchi tur o'qituvchi nafaqat o'z farzandi, balki o'quvchilar guruhi (sinf) uchun ham ota-onalarning umumiy mas'uliyati muhitini yaratishini nazarda tutadi. Oila bilan ishlashning ushbu turi bilan kattalarni bolalarni shaxsiylashtirishiga asoslanmagan, balki ularni bir butun deb hisoblaydigan umumiy mavzularni muhokama qilishga jalb qilish maqsadga muvofiqdir.

O'qituvchining oila bilan ishlash shaklini tanlash ota-onalar shaxsiyatining tipologiyasiga asoslangan bo'lishi kerak, ular quyidagicha tasniflanadi:

"PROBLEMS AND PROSPECTS FOR THE IMPLEMENTATION OF INTERDISCIPLINARY RESEARCH"

Birinchi guruh. Ota-onalar o'qituvchining yordamchilari. Ushbu guruhga urf-odatlar hurmat qilinadigan, faol hayotiy pozitsiyaga ega va har doim ta'lim muassasasi ko'rsatmalariga mas'uliyat bilan yondoshadigan oilalar kiradi.

Ikkinchi guruh. Ota-onalar o'qituvchilarning potentsial yordamchilari. Qoida tariqasida, bular ta'lim muassasasining ko'rsatmalarini bajarishga tayyor bo'lgan oilalardir, agar ular bu haqda ochiqchasiga so'ralsalar va ularning so'rovlari uchun sabablarni keltirsalar.

Uchinchi guruh. O'qituvchiga yordam bermayotgan ota-onalar. Ushbu guruhning ota-onalari o'quv jarayonini e'tiborsiz qoldiradilar va muassasa va o'qituvchilarga salbiy munosabatda bo'lishadi. Ushbu guruhda ta'lim muassasasiga salbiy munosabat yashiringan oilalarni va ota-onalar buni ochiq e'lon qiladigan oilalarni ajratish mumkin.

ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'limga oid qonun hujjatlari.
2. Ziyo.net electron sayti.
3. Uzluksiz ta'limni tashkil etishga oid davlat qonun hujjatlari.

